

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE 183/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Harmaan
talouden selvitysyksiköstä annetun lain
muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

TIMO ANNALA, LAINSÄÄDÄNTÖNEUVOS
VALTIOVARAINVALIOKUNTA/VEROJAOSTO
12.2.2026

Tausta

- Hallitusohjelman mukaan hallitus jatkaa työtä harmaan talouden torjumiseksi.
- Valtioneuvoston 19.12.2024 hyväksymä periaatepäättös harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaksi 2024–2027 ja harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelmaksi 2024–2027
- Torjuntaohjelman hanke 3.4: Harmaan talouden selvitysyksikköä koskevien lakimuutosten täytäntöönpano.
 - selvitysyksikön toimialan laajentaminen kaikkiin luonnollisiin henkilöihin
 - esitutkintaviranomaisten velvoitteidenhoitoselvityksen pyytämistä rajaavista erillisvaatimuksista luopuminen ja rikosten paljastamisen lisääminen yhdeksi velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitukseksi
 - ilmiöselvitystä varten saadun tiedon käyttöalan laajentaminen muihin ilmiöselvityksiin
 - ilmiöselvitystä varten saadun tiedon säilytysajan pidentäminen
- Tarkastusvaliokunta on pitänyt selvitysyksikön tuottamia velvoitteidenhoitoselvityksiä ja selvitysten käyttöä erilaisissa viranomaistehtävissä onnistuneena (TrVM 8/2021).

Harmaan talouden selvitysyksikkö

- Verohallinnon yksikkö, jonka toiminnasta säädetään vuoden 2011 alusta voimaan tullessa harmaan talouden selvitysyksiköstä annetussa laissa (1207/2010).
- Selvitysyksikölle on laissa säädetty kaksi erillistä tiedon tuottamiseen ja jakamiseen liittyvää tehtävää:
 - 1) edistää harmaan talouden torjuntaa tuottamalla ja jakamalla tietoa harmaasta taloudesta ja sen torjunnasta (ilmiöselvitykset)
 - 2) laatia viranomaiselle velvoitteidenhoitoselvityksiä organisaatioista ja organisaatiohenkilöistä laissa säädettyihin käyttötarkoituksiin

Harmaan talouden selvitysyksikön toimialan laajentaminen

- Harmaan talouden selvitysyksikön toimiala laajennettaisiin kaikkiin luonnollisiin henkilöihin, kun se tällä hetkellä rajoittuu organisaatioihin ja organisaatiohenkilöasemassa oleviin luonnollisiin henkilöihin.
- Selvitysyksikkö voisi laatia ilmiöselvityksiä harmaan talouden ilmiöistä liittyen kaikkien luonnollisten henkilöiden toimintaan.
 - Ilmiöselvityksessä kuvataan harmaan talouden ilmiöitä ja harmaan talouden torjuntaa sekä vaikutuksia ilman, että selvityksessä yksilöidään tiettyä organisaatiota tai henkilöitä.
 - Muutos mahdollistaisi ilmiöselvitysten laatimisen esim. kevytyrittäjyyteen, osakekauppoihin ja kryptovaroihin liittyvistä harmaan talouden ilmiöistä, jotka nykyisin jäävät selvitystoiminnan ulkopuolelle.

Harmaan talouden selvitysyksikön toimialan laajentaminen

- Selvitysyksikkö voisi laatia velvoitteidenhoitoselvityksiä myös sellaisista luonnollisista henkilöistä, joilla ei ole kytkeä organisaatioihin asemansa tai omistustensa perusteella.
 - Velvoitteidenhoitoselvityksessä kyse tiedon välittämisestä keskitetysti. Tehostaa viranomaisten välistä tietojen vaihtoa.
 - Velvoitteidenhoitoselvitys voi sisältää vain sellaisia tietoja, jotka selvitystä pyytävä viranomainen voi omien tiedonsaantioikeuksiensa nojalla saada kyseistä käyttötarkoitusta varten. Ei lisäisi selvitystä pyytävien viranomaisten tiedonsaantioikeuksia eikä muuttaisi selvityksen käyttötarkoitussidonnaisuutta.
 - Velvoitteidenhoitoselvityksellä välitetään kokonaiskuva julkisten velvoitteiden hoitamisesta tukemaan selvitystä pyytävän viranomaisen laissa säädettyä tehtävää. Ei tarvetta pyytää jokaista tietoa erikseen eri viranomaiselta.
- Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin lisättäisiin velvoitteidenhoitoselvitykselle välttämättömyysedellytys ja selvitystä pyytävän viranomaisen olisi esitettävä vahvistus välttämättömyyden arvioinnista. Myös tietopalvelukuvauksen laatimisesta ennen velvoitteidenhoitoselvityksen luovuttamismenettelyn aloittamista säädettäisiin jatkossa lain 5 §:ssä.

Muut ehdotetut muutokset

- Esitutkintaviranomaisilla olisi lakimuutoksen myötä mahdollisuus pyytää velvoitteidenhoitoselvitysraportti rikostorjuntaan nykyistä laajemmin.
 - Esitutkintaviranomaiset voisivat jatkossa pyytää velvoitteidenhoitoselvitystä myös rikosten paljastamista varten. Lisäksi poistettaisiin velvoitteidenhoitoselvityksen pyytämistä rajaavat vaatimukset rikoksen enimmäisrangaistuksesta sekä organisaatiokytköksestä.
 - Nykytilassa edellytyksenä, että rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään yksi vuosi vankeutta ja rikoksen epäillään tapahtuneen organisaation toiminnassa taikka organisaatiota hyväksi käyttäen.
 - Esitutkintaviranomaisten tiedonsaantioikeuksissa ei vastaavia rajoituksia eli rajoitusten poistaminen ei lisäisi esitutkintaviranomaisten tiedonsaantioikeuksia. Mahdollistaisi nykyisten tiedonsaantioikeuksien toteuttamisen velvoitteidenhoitoselvityksen kautta.
- Ilmiöselvitystä varten kerätyn tiedon käyttöalaa laajennettaisiin ja säilytysaikaa pidennettäisiin.
- Velvoitteidenhoitoselvityksiä voitaisiin laatia viranomaisten lisäksi myös hankintalainsäädännössä määritellyille hankintayksiköinä toimiville julkisoikeudellisille laitoksille.
- Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain, työtaturma- ja ammattitautilain, työntekijän eläkelain sekä liikenteen palveluista annetun lain säännöksiä täsmennettäisiin harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin ehdotettavien muutosten seurauksena.

Vaikutukset

- Muutokset voidaan toteuttaa Verohallinnon nykyisten määrärahojen ja henkilöresurssien puitteissa.
- Joillekin selvityksiä pyytävälle viranomaisille voi tulla omien tietojärjestelmien kehityksellä ja päivitystarpeita.
- Tehostaisi selvitysyksikölle säädetyn harmaata taloutta ja sen torjuntaa koskevan tiedon tuottamis- ja jakamistehtävän toteuttamista.
- Tehostaisi velvoitteidenhoitoselvitystä pyytävien viranomaisten nykyisten tiedonsaantioikeuksien toteuttamista.
 - Vähentäisi tarvetta yksittäisille eri viranomaisille suunnattaville tietopyynnöille taloudellisen kokonaiskuvan keräämiseksi.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

ETUNIMI SUKUNIMI, NIMIKE
ETUNIMI.SUKUNIMI@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET